

PRT 303 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ

Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Ders 3: Kıbrıs'ın İlk Kolonizasyonu
Seramik Öncesi Neolitiğin Erken Dönemi – 1
M.Ö. c. 8700-7000

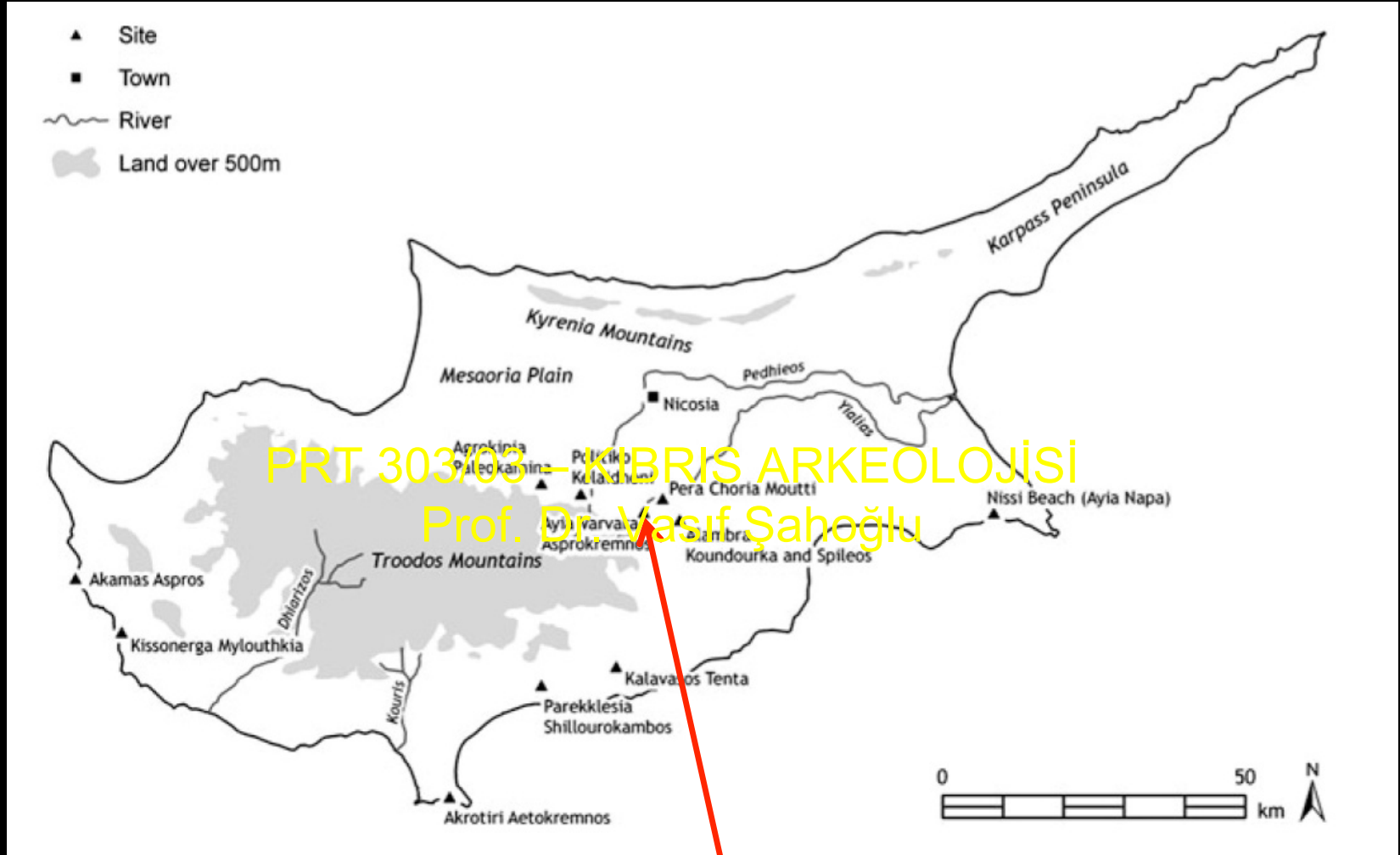
PPNA – Ayia Varvara – Asprokremnos & Ayios Tychon - Klimonas

PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Ankara Üniversitesi
Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi
Arkeoloji Bölümü
Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı

Akrotiri Dönemi izlerinden sonra Kıbrıs'ta ne oluyor?

PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

“Elaborating Early Neolithic Cyprus” (EENC) isimli 2005 yılında başlayan bir proje, adanın PPNB öncesindeki kolonizasyonu hakkında araştırmalara başlamıştır. Ayia Varvara – Asprokremnos, Seramik Öncesi Neolitiğin bu erken dönemlerine ait önemli verilere sahiptir.

Ayia Varvara - Asprokremnos

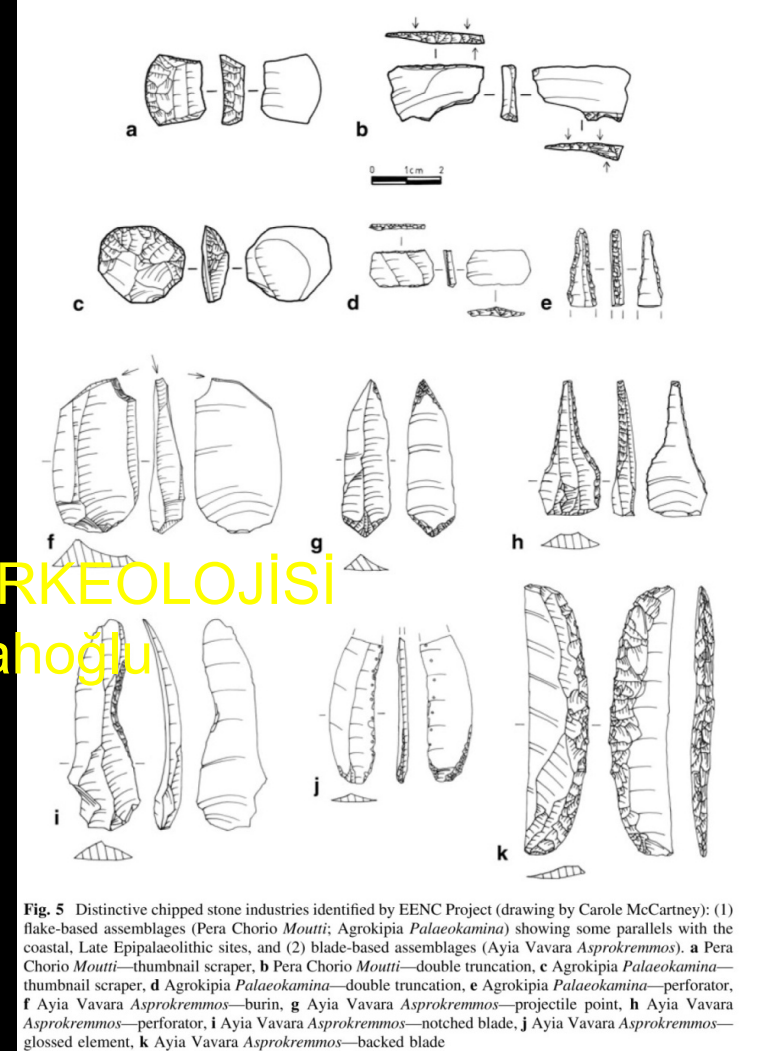

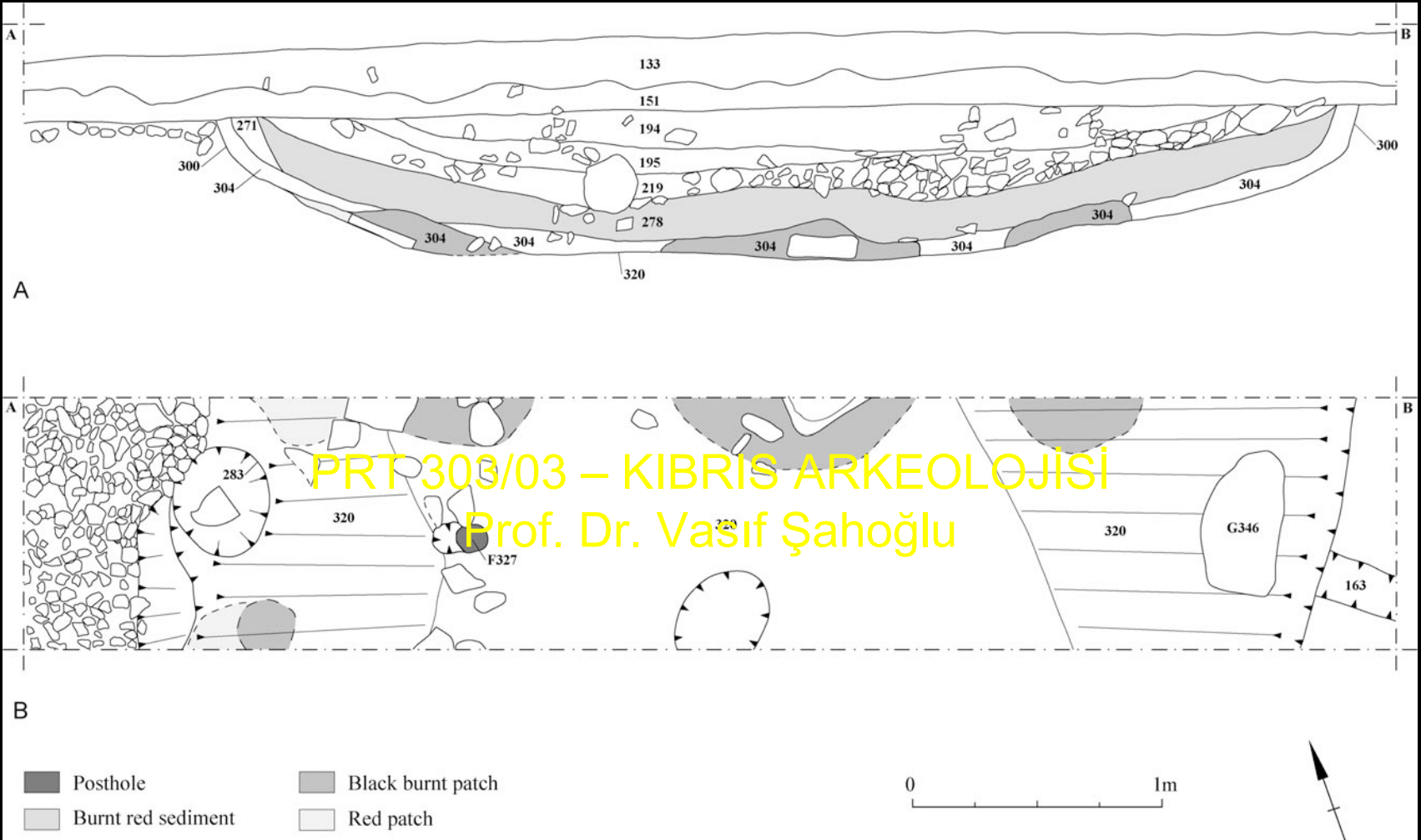
Fig. 5 Distinctive chipped stone industries identified by EENC Project (drawing by Carole McCartney): (1) flake-based assemblages (Pera Chorio Moutti; Agrokippia Palaokamina) showing some parallels with the coastal, Late Epipalaeolithic sites, and (2) blade-based assemblages (Ayia Vavara Asprokremnos). a Pera Chorio Moutti—thumbnail scraper, b Pera Chorio Moutti—double truncation, c Agrokippia Palaokamina—thumbnail scraper, d Agrokippia Palaokamina—double truncation, e Agrokippia Palaokamina—perforator, f Ayia Vavara Asprokremnos—burin, g Ayia Vavara Asprokremnos—projectile point, h Ayia Vavara Asprokremnos—perforator, i Ayia Vavara Asprokremnos—notched blade, j Ayia Vavara Asprokremnos—glossed element, k Ayia Vavara Asprokremnos—backed blade

**Kıbrıs'taki Epipaleolitik / Erken Neolitik Dönem Yontmataş endüstrisi.
Eldeki malzeme çoğunlukla yüzey araştırmalarından derlenmiştir.**

Ayia Varvara-Asprokremnos:

Bu yerleşim yerinde şimdilik üç ana Erken Neolitik evresi saptanmıştır.

Ayia Varvara – Asprokremno:

12 Nolu açmanın plan ve kesitleri. Buradaki kalıntılar, bugün için adada tespit edilmiş en erken mimari öğeleri oluşturmaktadır.

Ayia Varvara Asprokremnos

PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

- Kısmen toprak altında olan bu yapı kazı alanının kuzeyinde tespit edilmiştir. Dairesel planlı yapı havara denen anakaya kesilerek bunun içine yapılmıştır. 5m çapındadır.
- Kazılar sonunda yenilenerek kullanılan bazı tabanlar açığa çıkarılmıştır. Bu da bu yapının dönem dönem kullanıldığını göstermektedir.
- Yapının kenarlarında açığa çıkarılan çamur harcı kalıntıları, bunun hafif bir mimariye sahip olduğunu çamurla sıvanmış ağaçlarla inşa edildiğini kanıtlamaktadır.

Ayia Varvara-Asprokremnos'da ele geçen buluntular

Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00000812/25

• Pandantiflerin yapımında pikrolit kullanılmıştır.

• Denizkabuğundan yapılmış boncuklar

• Ele geçen öğütme taşları, bitkileri öğütmekte kullanılmışlardır. Bunun yanında kırmızı okr boya da yine bu taşlar yardımıyla toz haline getirilmiştir. Ancak bu güne kadarki kazılarda hiçbir karbonize olmuş bitki kalıntısına rastlanmamıştır.

• Taş kaplar

PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ

Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

• Deliciler

• Pişmiş toprak bir figürin

Pişmiş toprak figürin

• Domuz, Levant bölgesindeki örneklerden daha erken bir aşamada evcilleştirilmiş olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında küçük kuşlar ve bazı tatlı su yengeçleri arkeozoolojik malzemenin ana bölümünü oluşturmaktadır. Tüm bu bulgular bu dönemin ve yerleşmenin takip eden PPNB Dönemi tarım topluluklarından farklı olduğunu göstermektedir.

Bezeli uç bileyici

AYIA VARVARA-ASPROKREMNAS'da Yontmataş Endüstrisi

Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00000912/25

PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ

Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

•Aralarında çok güzel yapılmış ok uçlarının da bulunduğu önemli bir yontmataş endüstrisi açığa çıkarılmıştır.

•Yerleşim Lefkoşa yakınlarındaki chert kaynaklarına çok yakın bir konumdadır. Hafirleri yerleşimin bu noktada yer almasının ana sebebi olarak bu kaynaklara olan yakınlığını görmektedir.

•Taş alet yapımından arta kalan üretim artıklarının ağırlığı yarım tondan fazladır !!

•Üretilen aletler avcılık üzerine kurulu bir ekonominin varlığını işaret etmektedir. Aletler arasında deliciler, uçlar ve kenar kazıyıcılar önemli bir yer tutar.

•Ele geçen chertlerin en kaliteli olanlarının seçilmiş olması, bu aletleri üreten kişilerin taş işçiliği konusunda gerçek birer uzman olduğunu göstermektedir.

•Bir sonraki PPNB döneminde çok karakteristik olan bazı aletler bu dönemde henüz ortaya çıkmamıştır. Çok küçük bir parça dışında obsidyen de yoktur.

• Taş endüstrisi anakaradaki PPNA Dönemi örnekleri ile paralellik göstermektedir.

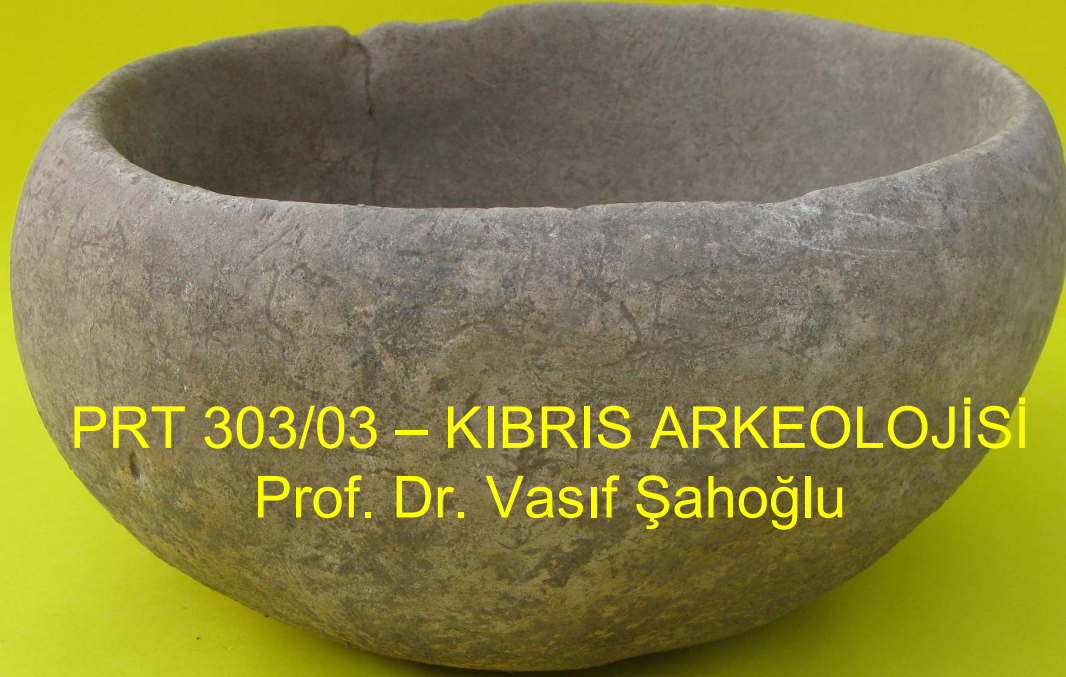

PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Üzerinde kırmızı okr boyası
İzleri olan öğütme taşı

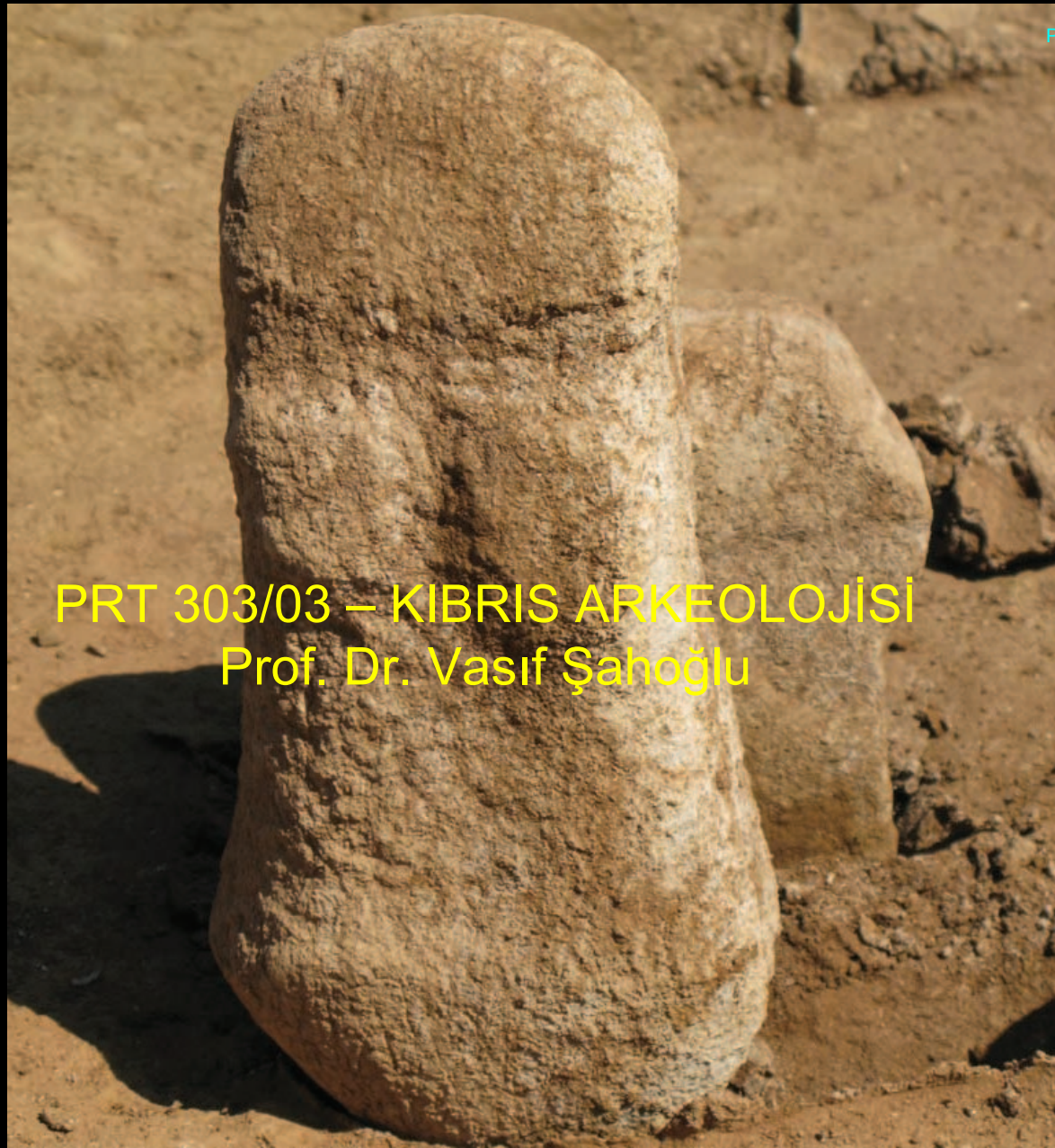
- Bu dönemde kullanılan diğer bir önemli hammadde kaynağı, Mathiati'deki bakır da içeren taş yataklarından gelen mineral pigmentlerdir.
- 2011 yılında kazılan arkeolojik kalıntılar bol miktarda kırmızı, turuncu, gri, mavi, ve mor okr boya kalıntılarına rastlanmıştır.
- Bu mineraller sadece boyama amaçlı değil, taş aletlerin yapımında da kullanılmaktadır.
- Bu renkli pigmentler toplanarak adanın başka kısımlarına da dağıtılmış olabilirler.

PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

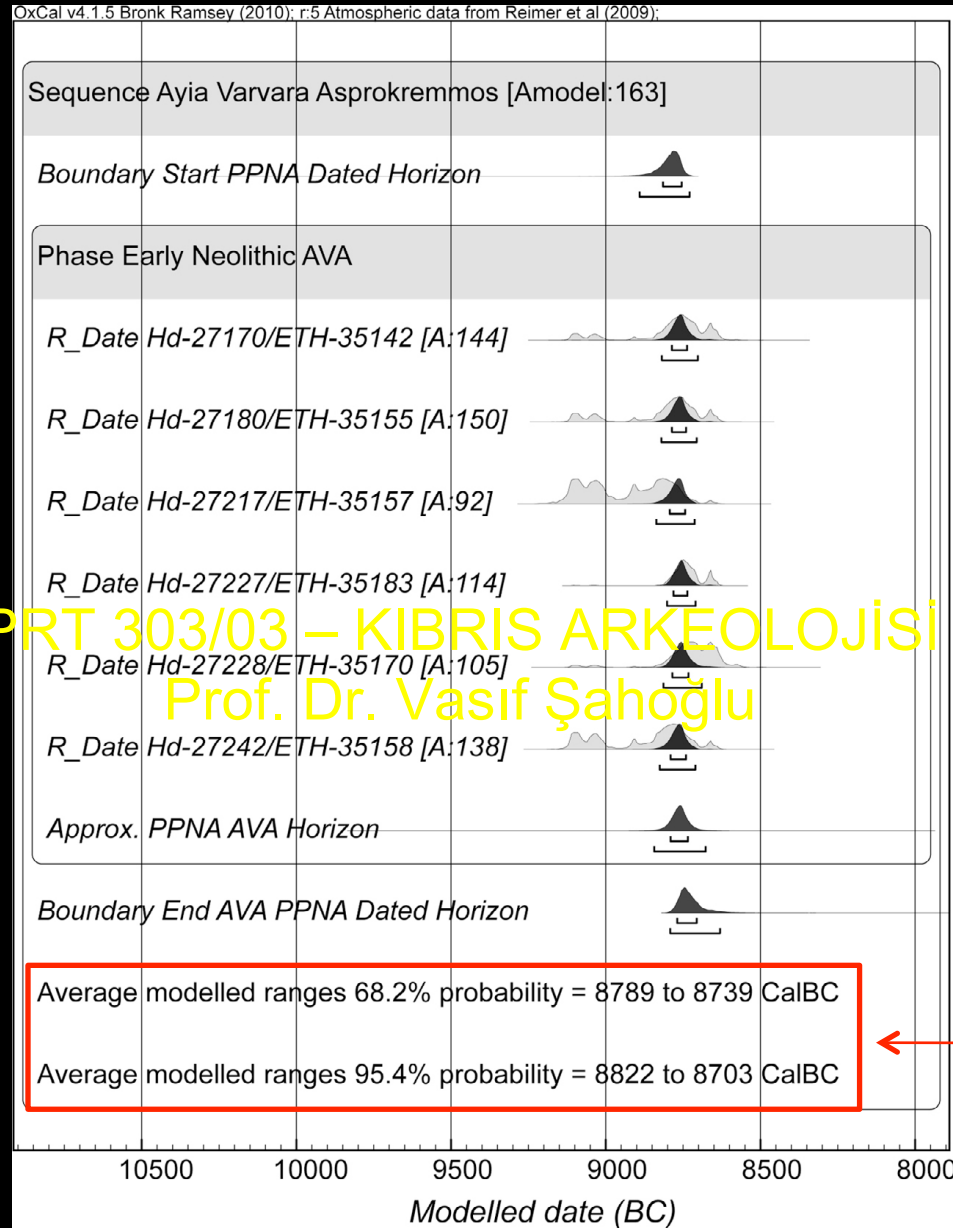

Ayia Varvara-Asprokremnos'dan bir taş kap

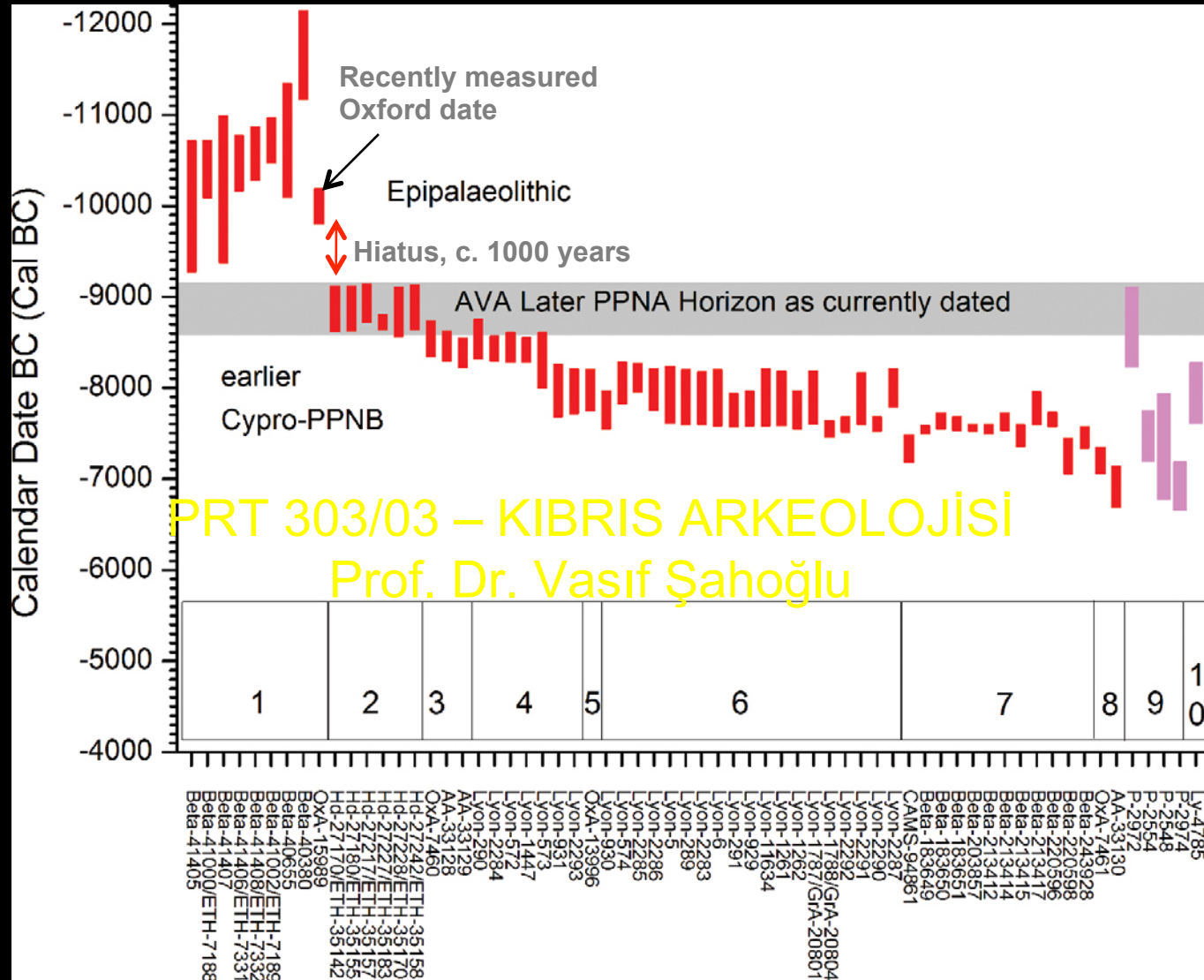
PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Ayia Varvara-Asprokremnos'dan insan formunda işlenmiş taş

Ayia Varvara – Asprokremnos'un C14 tarihleri

Karşılaştırmalı Kıbrıs Erken Neolitik C14 Tarihleri

PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

1. Akrotiri-Aetokremnos, 2. Ayia Varvara-Asprokremnos, 3. Mylouthkia 1 Phase A, 4. Parekklisha-Shillourokambos Early Phase A, 5. Tatlısu-Çiftlikdüzü, 6. Parekklisha-Shillourokambos Early Phase B, 7. Ais Yiorkis early dates, 8. Mylouthkia 1 Phase B, 9. Kalavassos-Tenta erken tarihler; 10. Khirokitia-Vounoi erken tarih

KAYNAKÇA

Ayia Varvara-Asprokremnos

http://www.myscience.cc/wire/archaeologists_uncover_early_neolithic_activity_on_cyprus-2010-cornell

[http://www.mcw.gov.cy/mcw/da/da.nsf/0/B45B4ECFDE40B977422577AE00470F78/\\$file/EXCAVATIONS%20AT%20AYIA%20VARVARA,%202009.pdf](http://www.mcw.gov.cy/mcw/da/da.nsf/0/B45B4ECFDE40B977422577AE00470F78/$file/EXCAVATIONS%20AT%20AYIA%20VARVARA,%202009.pdf)

PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

<http://www.archaeology.wiki/blog/2013/01/10/excavations-at-ayia-varvara-asprokremnos-completed/>

https://www.academia.edu/6959730/Elaborating_Early_Neolithic_Cyprus_EENC_Preliminary_Report_on_the_2007_Field_Season_Excavations_and_Regional_Field_Survey_at_Agia_Varvara-Asprokremmos

AYIOS TYCHON - KLIMONAS

Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00001612/25

PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

AYIOS TYCHON - KLIMONAS

Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00001712/25

AYIOS TYCHON - KLIMONAS

Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00001812/25

AYIOS TYCHON-KLIMONAS

Kazılar sonunda oldukça büyük, kısmen anakayaya gömülü dairesel planlı bir yapı açığa çıkarılmıştır. Bu yapının genişliği 10m çapındadır.

Bu bina Kuzey Levant bölgesinde, Neolitiğin en erken dönemlerinde (Seramik Öncesi Neolitik A – M.Ö. 9500-8500) görülen büyük yapılarla yakın benzerlikler göstermektedir.

Bu yapılar Kuzey Levant bölgesinde toplu halde kullanılan depolama ve yaşam alanları olarak tanımlanmıştır.

PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Klimonas'daki taş aletler, hayvan kalıntıları ve radyokarbon tarihlemeleri M.Ö. 9. Bin yılın ilk yarısına aittir. Bu yapının çevresinde henüz kazılmamış ancak ateş yerlerine sahip daha küçük boyutlarda yapılar olduğu görülmektedir.

Adaya özgü küçük bir yaban domuzu türü avlanarak yenmiş, kedi ve bazı evcil köpek türleri de insanlar tarafından aday agötürülmüştür.

AYIOS TYCHON - KLIMONAS

Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00002012/25

PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

AYIOS TYCHON - KLIMONAS

Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
PRT 303 Kıbrıs Arkeolojisi
00002112/25

PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

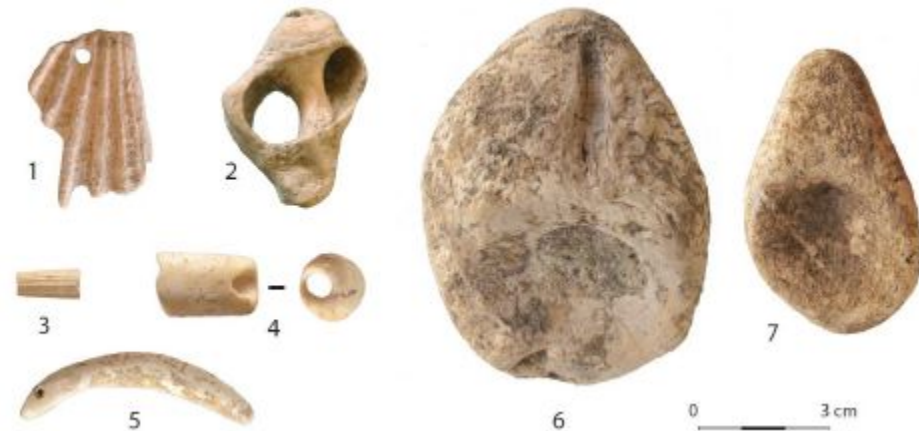
Copyright : EfA

PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Klimonas'daki kazılar, Kıbrıs'ın PPNA döneminde yaşayan ilk insanların yerleşik hayata geçmiş tarım yapan ve avcılıkla uğraşan insanlar olduğunu göstermiştir. Bu özellikleri Levant Bölgesinin PPNA dönemi ile paralellik göstermektedir.

KAYNAKÇA

Ayios Tychon - *Klimonas*

<https://www.academia.edu/2625236/>

[A_new_early_PrePottery_Neolithic_site_in_Cyprus_Ayios_Tychonas_Klimonas_ca._8700_cal._BC_](#)

<http://www.cyprusalive.com/en/excavations-at-the-ayios-tychonas-klimonas>

https://www.peabody.harvard.edu/files/12_Manning.pdf

PRT 303/03 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu